

Judikatūras krājums

Lieta C-146/14 PPU ***Bashir Mohamed Ali Mahdi***

(Administratīven sad Sofia-grad lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu)

Vīzu politika, patvēruma politika, imigrācijas politika un cita politika, kas saistīta ar personu brīvu pārvietošanos — Direktīva 2008/115/EK — To trešo valstu valstspiederīgo atgriešana, kas dalībvalstī uzturas nelikumīgi — 15. pants — Aizturēšana — Aizturēšanas pagarināšana — Administratīvās vai tiesu iestādes pienākumi — Pārbaude tiesā — Trešās valsts valstspiederīgā personu apliecinošu dokumentu neesamība — Šķēršļi lēmuma par izraidīšanu izpildei — Attiecīgās trešās valsts vēstniecības atteikums izsniegt personu apliecinošu dokumentu, kas ļautu šīs valsts valstspiederīgā atgriešanos — Bēgšanas iespējamība — Pamatots iemesls izraidīšanai — Nesadarbošanās — Attiecīgās dalībvalsts iespējamais pienākums izsniegt pagaidu dokumentu par personas statusu

Kopsavilkums – Tiesas (trešā palāta) 2014. gada 5. jūnija spriedums

1. *Robežkontrole, patvēruma un imigrācija — Imigrācijas politika — To trešo valstu valstspiederīgo atgriešana, kas dalībvalstī uzturas nelikumīgi — Direktīva 2008/115 — Aizturēšana izraidīšanas nolūkā — Iespējama aizturēšanas pagarināšana — Lēmums, kas pieņemts maksimālā sākotnējās aizturēšanas laikposma beigās — Lēmums, kam ir jābūt pieņemtam ar rakstveida aktu, kurā norādīti faktiskie un juridiskie iemesli, kas šo lēmumu pamato*

(Eiropas Savienības Pamattiesību hartas 6. un 47. pants; Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2008/115 15. panta 2., 3., 5. un 6. punkts)

2. *Robežkontrole, patvēruma un imigrācija — Imigrācijas politika — To trešo valstu valstspiederīgo atgriešana, kas dalībvalstī uzturas nelikumīgi — Direktīva 2008/115 — Aizturēšana izraidīšanas nolūkā — Aizturēšanas apstākļu pārskatīšana ar pamatotu regularitāti — Savienības tiesībās neparedzēti procesuālie noteikumi — Dalībvalstu kompetence*

(Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2008/115 15. panta 3. punkts)

3. *Robežkontrole, patvēruma un imigrācija — Imigrācijas politika — To trešo valstu valstspiederīgo atgriešana, kas dalībvalstī uzturas nelikumīgi — Direktīva 2008/115 — Aizturēšana izraidīšanas nolūkā — Iespējama aizturēšanas pagarināšana — Tiesu iestādes, kurā ir iesniegts pieteikums par aizturēšanas pagarināšanu, pārbaudes tiesā apmērs*

(Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2008/115 15. panta 3. un 6. punkts)

4. *Robežkontrole, patvēruma un imigrācija — Imigrācijas politika — To trešo valstu valstspiederīgo atgriešana, kas dalībvalstī uzturas nelikumīgi — Direktīva 2008/115 — Aizturēšana izraidīšanas nolūkā — Valsts tiesiskais regulējums, kurā aizturēšanas pagarināšana ir paredzēta, pamatojoties tikai uz identitāti apliecinošu dokumentu neesamību — Nepieļaujāmība*

(Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2008/115 15. panta 1. un 6. punkts)

5. *Robežkontrole, patvērums un imigrācija — Imigrācijas politika — To trešo valstu valstspiederīgo atgriešana, kas dalībvalstī uzturas nelikumīgi — Direktīva 2008/115 — Aizturēšana izraidīšanas nolūkā — Iespējama aizturēšanas pagarināšana — Nesadarbošanās — Jēdziens*

(Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2008/115 15. panta 6. punkta a) apakšpunkts)

6. *Robežkontrole, patvērums un imigrācija — Imigrācijas politika — To trešo valstu valstspiederīgo atgriešana, kas dalībvalstī uzturas nelikumīgi — Direktīva 2008/115 — Aizturēšana izraidīšanas nolūkā — Trešās valsts valstspiederīgais, kuram nav personu apliecinošu dokumentu un kuru valsts tiesa ir atbrīvojusi, pamatojoties uz to, ka nav pamatotu iemeslu izraidīšanai — Pienākums izsniegt uzturēšanās atļauju vai atļauju, ar kuru tiek piešķirtas uzturēšanās tiesības — Neesamība — Pienākums izsniegt rakstisku apstiprinājumu par minētā valstspiederīgā situāciju*

(Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2008/115 15. panta 4. punkts)

1. Direktīvas 2008/115 par kopīgiem standartiem un procedūrām dalībvalstīs attiecībā uz to trešo valstu valstspiederīgo atgriešanu, kas dalībvalstī uzturas nelikumīgi, 15. panta 3. un 6. punkts, lasot tos kopā ar Eiropas Savienības Pamattiesību hartas 6. un 47. pantu, ir jāinterpretē tādējādi, ka katram lēmumam, kuru kompetentā iestāde pieņem par aizturēšanas turpināšanu, beidzoties trešās valsts valstspiederīgā sākotnējās aizturēšanas maksimālajam laikposmam, ir jābūt rakstveida akta formā un tajā ir jāietver faktiskie un tiesiskie iemesli šī lēmuma pamatojumam.

Vienīgā prasība, kas attiecībā uz rakstveida akta pieņemšanu ir tieši noteikta Direktīvas 2008/115 15. pantā, ir aprakstīta šī panta 2. punktā, proti, ka par aizturēšanu ir jāizdod rīkojums rakstveida akta formā un tajā ir jānorāda faktiskie un juridiskie iemesli. Šī prasība pieņemt lēmumu rakstveidā ir jāsaprot tādējādi, ka tā noteikti attiecas uz ikvienu lēmumu par aizturēšanas pagarināšanu. Tomēr šīs direktīvas 15. panta noteikumos nav pieprasīts, lai tiktu pieņemts rakstveida akts par periodisku pārskatīšanu. Iestādēm, kas ar pamatotu regularitāti veic trešās valsts valstspiederīgā aizturēšanas pārskatīšanu, piemērojot minētās direktīvas 15. panta 3. punkta pirmo teikumu, nav pienākuma katras pārskatīšanas laikā pieņemt īpašu aktu rakstveida formā, kurā ietilptu faktisko un tiesisko iemeslu izklāsts, kas pamato šo aktu.

Tādējādi, ja iestāde, kurai ir jāveic pārskatīšanas procedūra šīs pašas direktīvas 15. panta 5. punktā atļautā sākotnējā aizturēšanas maksimālā laikposma beigās, lemj par šīs aizturēšanas turpināšanu, tai lēmums ir jāpieņem ar pamatotu rakstveida aktu. Šādā gadījumā aizturēšanas pārskatīšana un lēmuma par aizturēšanas turpināšanu pieņemšana notiek viena un tā paša procesuālā posma laikā. Tādējādi šim lēmumam ir jāatbilst prasībām, kas izriet no Direktīvas 2008/115 15. panta 2. punkta. Turklāt šāds lēmums visos gadījumos ir jāpārbauda tiesu iestādei atbilstoši minētās direktīvas 15. panta 3. punktam.

(sal. ar 44., 47.–49. un 52. punktu un rezolutīvās daļas 1) punktu)

2. Savienības tiesībām nav pretrunā tas, ka valsts tiesiskajā regulējumā, nodrošinot pamattiesību ievērošanu un Savienības tiesību normu pilnīgu efektivitāti, iestādei, kas ar pamatotu regularitāti pārskata trešās valsts valstspiederīgā aizturēšanu atbilstoši Direktīvas 2008/115 par kopīgiem standartiem un procedūrām dalībvalstīs attiecībā uz to trešo valstu valstspiederīgo atgriešanu, kas dalībvalstī uzturas nelikumīgi, 15. panta 3. punkta pirmajam teikumam, ir paredzēts pienākums katras pārskatīšanas beigas pieņemt īpašu aktu, kurā ir ietverti faktiskie un tiesiskie iemesli tā pamatojumam. Šāds pienākums izrietot tikai no valsts tiesībām.

(sal. ar 50. un 51. punktu)

3. Direktīvas 2008/115 par kopīgiem standartiem un procedūrām dalībvalstīs attiecībā uz to trešo valstu valstspiederīgo atgriešanu, kas dalībvalstī uzturas nelikumīgi, 15. panta 3. un 6. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka pārbaudei, kas jāveic tiesu iestādei, kas izskata pieteikumu par trešās valsts

valstspiederīgā aizturēšanas pagarināšanu, ir jāļauj šai iestādei katrā atsevišķā gadījumā pēc būtības lemt par attiecīgā valstspiederīgā aizturēšanas pagarināšanu, par iespēju aizstāt aizturēšanu ar vājāku piespiedu pasākumu vai šī valstspiederīgā atbrīvošanu, turklāt minētajai iestādei ir pilnvaras pamatoties uz administratīvās iestādes, kas tajā vērsusies, sniegtajiem faktiem un pierādījumiem, kā arī uz faktiem, pierādījumiem un apsvērumiem, kas tai, iespējams, tiktu iesniegti šīs procedūras laikā.

tiesu iestādei, kas lemj par aizturēšanas termiņa pagarināšanas pieteikumu, ir jābūt iespējai lemt par ikvienu nozīmīgo faktisko un tiesisko apstākli, lai noteiktu, vai aizturēšanas termiņa pagarināšana ir pamatota, ņemot vērā apstākļus, kas izriet no Direktīvas 2008/115 15. panta, – tam ir nepieciešams padziļināti izvērtēt katram gadījumam raksturīgos faktiskos apstākļus. Ja, ņemot vērā šīs prasības, sākotnēji noteiktā aizturēšana vairs nav pamatota, kompetentajai tiesu iestādei ir jābūt iespējai ar savu lēmumu aizstāt administratīvās iestādes lēmumu vai, attiecīgā gadījumā, tās tiesu iestādes lēmumu, kas ir izdevusi rīkojumu par sākotnējo aizturēšanu, un lemt par iespēju izdot rīkojumu par aizstājošu pasākumu vai attiecīgā trešās valsts valstspiederīgā atbrīvošanu. Šim nolūkam tiesu iestādei, kas lemj par aizturēšanas termiņa pagarināšanas pieteikumu, ir jāspēj ņemt vērā gan administratīvās iestādes, kas ir izdevusi rīkojumu par sākotnējo aizturēšanu, norādītos faktiskos apstākļus un pierādījumus, gan jebkādas apsvērumus, kurus, iespējams, iesniegs attiecīgais trešās valsts valstspiederīgais. Turklāt tai ir jāspēj veikt pētījumu par jebkādiem citiem apstākļiem, kas ir būtiski lēmuma pieņemšanai, gadījumā, ja tā to uzskatītu par nepieciešamu. No tā izriet, ka tiesu iestādes pilnvaras, veicot pārbaudi, nekādā gadījumā nevar būt ierobežotas tikai ar attiecīgās administratīvās iestādes norādītajiem apstākļiem.

(sal. ar 62. un 64. punktu un rezolutīvās daļas 2) punktu)

4. Direktīvas 2008/115 par kopīgiem standartiem un procedūrām dalībvalstīs attiecībā uz to trešo valstu valstspiederīgo atgriešanu, kas dalībvalstī uzturas nelikumīgi, 15. panta 1. un 6. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka tiem ir pretrunā valsts tiesiskais regulējums, saskaņā ar kuru sākotnējo sešu mēnešu aizturēšanas laikposmu var pagarināt, pamatojoties tikai uz to, ka attiecīgajam trešās valsts valstspiederīgajam nav personu apliecinošu dokumentu un ka tādējādi pastāv minētā valstspiederīgā bēgšanas iespējamība. Iesniedzējtiesai pašai ir katrā atsevišķā gadījumā jāizvērtē izskatāmās lietas faktiskie apstākļi, lai noteiktu, vai šim valstspiederīgajam var efektīvi piemērot vājāku piespiedu pasākumu un vai pastāv pēdējā minētā bēgšanas iespējamība.

(sal. ar 74. punktu un rezolutīvās daļas 3) punktu)

5. Direktīvas 2008/115 par kopīgiem standartiem un procedūrām dalībvalstīs attiecībā uz to trešo valstu valstspiederīgo atgriešanu, kas dalībvalstī uzturas nelikumīgi, 15. panta 6. punkta a) apakšpunkts ir jāinterpretē tādējādi, ka var uzskatīt, ka trešās valsts valstspiederīgais, kurš nav saņēmis personu apliecinošu dokumentu, kas ļautu viņu izraidīt no attiecīgās dalībvalsts, pierāda atsacišanos sadarboties šīs tiesību normas izpratnē tikai tad, ja, izvērtējot minētā valstspiederīgā uzvedību aizturēšanas periodā, izriet, ka viņš nav sadarbojies, lai īstenotu izraidīšanas procedūru, un ka ir iespējams, ka šīs uzvedības dēļ šī procedūra ieilgst.

Turklāt Direktīvas 2008/115 15. panta 6. punktā ir pieprasīts, lai pirms izvērtēšanas, vai attiecīgais trešās valsts valstspiederīgais ir pierādījis atsacišanos sadarboties, attiecīgā iestāde varētu pierādīt, ka izraidīšanas procedūra ir ieilgusi, neraugoties uz visiem pamatotajiem centieniem, kas nozīmē, ka attiecīgajai dalībvalstij ir aktīvi jācenšas saņemt šī valstspiederīgā personu apliecinošos dokumentus.

Visbeidzot, lai konstatētu, ka attiecīgā dalībvalsts ir veikusi pamatotus centienus, lai īstenotu izraidīšanas procedūru, un ka no attiecīgā trešās valsts valstspiederīgā puses pastāv atsacišanās sadarboties, ir nepieciešams detalizēti izvērtēt ar visu sākotnējās aizturēšanas laikposmu saistītos faktiskos apstākļus. Šāds izvērtējums ir faktu jautājums, kas, kā tas jau tika atgādināts, neietilpst Tiesas kompetencē saistībā ar LESD 267. pantā noteikto procedūru un ir jāveic valsts tiesai.

(sal. ar 83.–85. punktu un rezolutīvās daļas 4) punktu)

6. Direktīva 2008/115 par kopīgiem standartiem un procedūrām dalībvalstīs attiecībā uz to trešo valstu valstspiederīgo atgriešanu, kas dalībvalstī uzturas nelikumīgi, ir jāinterpretē tādējādi, ka dalībvalstij nevar noteikt pienākumu izsniegt atsevišķu uzturēšanās atļauju vai citu atļauju, ar kuru trešās valsts valstspiederīgajam, kuram nav personu apliecinošu dokumentu un kurš šādus dokumentus nav ieguvis savā izcelsmes valstī, tiek piešķirtas uzturēšanās tiesības, pēc tam, kad valsts tiesa šo valstspiederīgo ir atbrīvojusi, pamatojoties uz to, ka vairs nav pamatotu iemeslu izraidīšanai šīs direktīvas 15. panta 4. punkta izpratnē. Tomēr šai dalībvalstij šādā gadījumā minētajam valstspiederīgajam ir jāizsniedz rakstisks apstiprinājums par viņa situāciju.

(sal. ar 89. punktu un rezolutīvās daļas 5) punktu)